

Dr. Borut Košir

Uprava cerkvenega premoženja in škofijski gospodarski svet

Uvod

Evangelij nalaga Cerkvi, naj se zavzema za primerno skromnost v materialnih zadevah, zato mora biti njeno premoženje namenjeno samo tistim ciljem, ki so nujni, da tudi na ta način uresničuje svoje poslanstvo, ki je v nadaljevanju Gospodovega poslanstva za odrešenje vsega sveta. Pri tem se Cerkev zaveda, da v zemeljskem redu materialne dobrine služijo človeku in da jih mora ta uporabljati s polno odgovornostjo. Kakor je Stvarnik na začetku naročil človeku, naj si podvrže zemljo in njene dobrine upravlja z vso odgovornostjo, tako mu prav to naroča tudi danes. Cerkev ima nalogo pridobivati in upravljati premoženje, kolikor je to potrebno za doseg njenih ciljev, ki jih mora uresničiti po Gospodovem naročilu. Zato pravimo, da ima »naravno« pravico pridobivati in upravljati svoje premoženje.¹ Govorimo torej o teoloških temeljih, ki Cerkvi omogočajo in celo naročajo pridobivati potrebno premoženje. Dajejo pa tudi temeljne smernice za njegovo upravljanje in uporabo. V teku časov je Cerkev s premoženjem ravnala skladno s celotnim napredkom človeške družbe na ekonomskem področju. Po drugi strani pa je tudi upoštevala temeljna evangeljska načela, ki se nanašajo na materialne dobrine v Cerkvi. V tej razpravi bomo najprej pokazali teološke temelje, ki Cerkvi omogočajo pridobivanje, upravljanje in ekonomske transakcije s premoženjem. Posebej bomo predstavili položaj in pristojnosti gospodarskega sveta, ki ga je vsak škof za lastno škofijo dolžan ustanoviti.² Posledično velja isto določilo tudi za župnijo in upravo župnijskega premoženja. Župnijski pastoralni svet se ustanovi le v primeru, če se to po posvetovanju z duhovniškim svetom krajevnemu škofu zdi potrebno, gospodarski svet pa mora biti ustanovljen v vsaki župniji.³

¹ Prim. kan. 1254 ZCP 1983.

² Prim. kan. 492 ZCP 1983.

³ Prim. kann. 536 in 537 ZCP 1983.

Za razliko od Zakonika cerkvenega prava iz leta 1917, ki je cerkveno premoženje uvrstil v tretjo knjigo in je materialne stvari obravnaval na istem kraju kot svete (zakramenti) in pol svete stvari (materialne stvari, ki so povezane s svetimi stvarmi, npr. sveti kraji, blagoslovljeni kelihii ipd.), je zakonodajalec v novem zakoniku bivšo tretjo knjigo zakonika razdelil v tri knjige in sicer: Tretja knjiga: *Učiteljska služba Cerkve*;⁴ Četrta knjiga: *Posvečevalna služba Cerkve*;⁵ peta knjiga: *Cerkveno premoženje*.⁶

1. Teološki temelji cerkvenega premoženja

Peta knjiga Zakonika cerkvenega prava uvede celotno materijo s petimi uvodnimi kanoni, ki predstavljajo temeljne principe imovinskega prava Cerkve, ki so potrebni za njegovo pravilno razumevanje.

1.1 Prvo pravilo: katoliška Cerkev lahko uporablja časne dobrine⁷

Cerkev ima naravno pravico opravljati tiste dejavnosti, ki imajo za svoj predmet časne dobrine in vse tiste pravno ekonomske posle, ki so potrebni ali primerni za uporabo teh dobrin.

Kan. 1254, §1 ZCP 1983 natančneje določa takšne dejavnosti:

- »acquirere« (pridobivati), kar pomeni pridobiti pravico nad časnimi dobrinami;

- »retinere« (imeti), v nekaterih drugih kanonih kot npr. v kan. 634, §1 se uporablja izraz *possidere*, pomeni ohranjati polnost pravic ali bolje izvajati ali uživati polnost istih pravic;⁸

- »administrare« (upravljati), pomeni izvajati ali izvrševati dejavnosti, ki so same po sebi primerne za upravljanje in ohranjanje ali izboljševanje dobrin; prav tako pa tudi za pridobivanje možnosti uživanja sadov, ki jih takšna sredstva omogočajo;

- »alienare« (odtujevati), kar pomeni prekinjanje odnosov z določeno lastnino, prenehanje lastništva nad določenimi dobrinami, upoštevati pa je treba kann. 1291 in 1295 ZCP 1983.⁹

1.2 Drugo pravilo: katoliška Cerkev ima neodvisno od državne oblasti naravno pravico uporabljati premoženje¹⁰

a) Cerkev poudarja, da ima v določeni stvari naravno pravico, kar pomeni, da ji ni bila podeljena npr. s strani svetnih oblasti ampak od Ustanovitelja, in da je ta pravica od civilnih oblasti tudi popolnoma neodvisna; kar pomeni, da ti organi niso pristojni, da bi to pravico omejevali. Cerkev sebi priznava pravo »*potestas regiminis* ali *iurisdictio-nis*«, kar pove kan. 129 ZCP 1983. V našem primeru ima takšno oblast

nad časnimi dobrinami, ki ji pripadajo. Z drugimi besedami, ima nad temi dobrinami takšno oblast, da lahko v zvezi z njimi izdajajo norme (potestas legislativa), norme za njihove upravljanje (potestas ecsecuti-va) in lahko razrešuje spore okrog teh dobrin (potestas iudiciaria).

b) Podobne izraze kot jih najdemo v kan. 1254, §1 ZCP 1983, vsebujejo tudi drugi kanoni V. knjige zakonika: Cerkev ima pravico nalagati dajatve vernikom za svoje potrebe:¹¹ davek,¹² pristojbine in darovi,¹³ miloščina,¹⁴ posebni darovi,¹⁵ druge nabirke in darovi.¹⁶

V tej zvezi omenjamo tudi dolžnost in pravico vernikov, ki izhaja iz kanona 222 ZCP 1983, da namreč materialno podpirajo Cerkev in njene potrebe za doseg lastnih ciljev;¹⁷ civilna zakonodaja naj bi v to ne posegala. Ta pomoč naj bo v obliki prispevkov, ki jih določa škofovska konferenca.¹⁸ Krajevni škof pa je tudi dolžan vernike na primeren način spomniti na njihove kanonične dolžnosti.¹⁹

c) Vendar pa je treba reči, da se Cerkev pri upravi premoženja nujno sreča s civilno zakonodajo, čeprav tej Cerkev odreka pristojnost nad dobrinami, ki so v njeni lasti in upravi.

⁴ Kann. 747-833.

⁵ Kann. 834-1253.

⁶ Kann. 1254-1310.

⁷ »Katoliška Cerkev ima neodvisno od državne oblasti naravno pravico pridobivati, imeti, upravljati in odtujevati premoženje za namene, ki so ji lastni« (kan. 1254, § 1 ZCP 1983).

⁸ »Instituta, provinciae et domus, utpote porsonae iuridicae ipso iure, capaces sunt acquirendi, possidendi, administrandi et alienandi bona temporalia, nisi haec capacitas in constitutionibus excludatur vel coarctetur« (kan. 634, § 1 ZCP 1983).

⁹ »Za veljavno odtujitev premoženja, ki po zakonitem zapisku sestavlja stalno premoženje javne pravne osebe in katerega vrednost presega po pravu določeno vsoto, se zahteva dovoljenje oblasti, ki je pravno sposobna« (kan. 1291 ZCP 1983).

»Zahteve po določbah kan. 1291-1294, s katerim se morajo prilagoditi tudi statuti pravnih oseb, je treba upoštevati ne samo pri odtujitvi, temveč tudi pri kakršnemkoli poslu, kjer bi se mogel premoženjski položaj pravne osebe poslabšati« (kan. 1295 ZCP 1983).

¹⁰ Prim. kan. 1254, § 1 ZCP 1983.

¹¹ Prim. kan. 1260 ZCP 1983.

¹² Prim. kan. 1263 ZCP 1983.

¹³ Prim. kan. 1264 ZCP 1983.

¹⁴ Prim. kan. 1265 ZCP 1983.

¹⁵ Prim. kan. 1266 ZCP 1983.

¹⁶ Prim. kan. 1267 ZCP 1983.

¹⁷ »Vernike veže dolžnost podpirati Cerkev v potrebah, da ji pomagajo pri bogočastju, delih apostolata, krščanske dobrotelčnosti in dostojnem vzdrževanju služabnikov« (kan. 222, § 1 ZCP 1983).

¹⁸ Prim. kan. 1262 ZCP 1983.

¹⁹ Prim. kan. 1261, § 2 ZCP 1983.

Dva sistema sta, s katerima se hoče Cerkev izogniti konfliktom, ki bi lahko nastopili ob takšnem spogledovanju cerkvene in civilne zakonodaje: odstop ali kanonizacija in mednarodni sporazumi (pogodbe) ali konkordati.

Kadar govorimo o odstopu ali kanonizaciji mislimo na postopek, s katerim preide določen problem z ravni vesoljne zakonodaje Cerkve na raven območnega prava delnih Cerkev. Ob tem pa se lahko razreševanje kakega problema prenese s področja cerkvene na področje civilne zakonodaje. S tem Cerkev nekako »posvoji ali kanonizira« civilno zakonodajo v določeni zadevi. To je tudi razumljivo, saj se na območju določene države ekonomski odnosi v polnosti rešujejo v okviru državne zakonodaje.

Najbolj karakterističen primer »odstopa« vsebuje kan. 1290 ZCP 1983, ki govori o načinu sklepanja pogodb, ki imajo veljavo znotraj kanonsko pravnega sistema. Pri tem se je namreč treba ravnati po določbah civilne zakonodaje kraja, kjer se kaka pogodba sklene.²⁰

Nadaljni primer takšnega odstopa je tudi v načinih pridobivanja premoženja. Cerkev ima pravico oblikovati lastne načine pridobivanja imovine (davek, takse, miloščina, prispevki), ima pa jo pravico pridobivati tudi na vse »pravične načine naravnega ali pozitivnega prava, kakor smejo to drugi«.²¹ Z izrazom »smejo to drugi« Cerkev privzame vse načine pridobivanja imovine, ki jih uveljavlja civilna zakonodaja, kot kanonskopravno veljavne, če le ne nasprotujejo njenim osnovnim evangeljskim principom.

č) Konkordati. Klasična oblika usklajevanja cerkvene in civilne zakonodaje so konkordati, mednarodne pogodbe, ki jih apostolski sedež sklepa z različnimi državami. Konkordati, kakor določa kan. 3 ZCP 1983, imajo v primeru, da njihova vsebina nasprotuje Zakoniku cerkvenega prava, prevladujočo moč.²²

Poleg problemov, ki izhajajo iz matrimonialnega prava in učenja verouka v javnih šolah, so konkordati oziroma mednarodne pogodbe največkrat reševale prav odnose na področju imovinskega prava.

²⁰ »Kar na nekem ozemlju civilno pravo določa o pogodbah na splošno ali posamič in o njihovem izpolnjevanju, to naj glede stvari, ki spadajo pod cerkveno vodstveno oblast, cerkveno pravo upošteva z istimi učinki, če ni v nasprotju z božjim pravom, ali če ni v cerkvenem pravu določeno kaj drugega; ostane pa v veljavi kan. 1547 ZCP 1983«. Kan. 1547 ZCP 1983 govori o tem, kako je dokazovanje s pričami pod sodnikovim vodstvom dopustno v katerikoli zadevi - tudi glede veljavnosti ali neveljavnosti pogodb, kar pa vse civilne zakonodaje ne dopuščajo.

²¹ Kan. 1259 ZCP 1983.

²² »Pogodb, ki jih je apostolski sedež sklenil z državami ali drugimi političnimi družbami, kanoni tega zakonika ne odpravljajo ne celoma ne deloma; te zato v celoti veljajo, ne da bi jih ovirali nasprotni predpisi tega zakonika« (kan. 3 ZCP 1983).

1.3 Tretje pravilo: Katoliška Cerkev uporablja časne dobrine za doseg ciljev, ki so ji lastni in za opravljanje verskih dejavnosti²³

Takšen poudarek najdemo že v prejšnjem zakoniku, ki pravi, da Cerkev uporablja svetne dobrine za opravljanje božje službe, vzdrževanje klerikov in ostalih uslužbencev, prav tako pa za doseg lastnih ciljev.²⁴

Tekst novega zakonika v bistvu ponavlja spisek, ozirajoč se na določila koncila,²⁵ ki prinaša še nadaljnjo razčlenbo področij, za katere Cerkev z upravičenostjo potrebuje časne dobrine: za opravljanje bogoslužja, za dostojno vzdrževanje duhovščine, za dejavnosti apostolata in dobroteljnosti, zlasti za tiste, ki podpirajo uboge.²⁶ Tudi pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu *Gaudium et Spes* poudarja, da Cerkev »rebus temporalibus utitur quantum propria eius missio id postulet«.²⁷ To izjavo lahko primerjamo s tisto iz koncilskega odloka *Presbyterorum Ordinis*, ki priporoča da »bona ecclesiastica propria dicta ... destinant semper eos in fines ad quos prosequendos Ecclesiae licet bona temporalia possidere«.²⁸ Navedeni citati dokazujejo, da sme Cerkev pridobivati, imeti, upravljati itd. premoženje le, kolikor to služi zgoraj opisanim namenom.

Iz povedanega moremo zaključiti naslednje:

a) Če določene dobrine predstavljajo sredstvo za doseg temeljnih ciljev, ki jih Cerkev ima, potem so same, kot tudi dejavnosti, ki jih predpostavlja njihovo upravljanje, zares znamenje Cerkve in njenega poslanstva.

Same dobrine so po sebi indiferentne, lahko služijo nečemu dobremu ali tudi slabemu. Vendar pa s trenutkom, ko vstopijo v krog Cerkve za doseg ciljev, ki so ji lastni, postanejo znamenje njenega poslanstva. To pa ne velja samo za primere, ko gre za doseg glavnih ciljev, pač pa tudi takrat, ko gre za posredne cilje, ki jih Cerkev uresničuje.

Glavni ali finalni cilji, ki opredeljujejo neko dobrino, so tisti, ki neposredno vodijo v realizacijo nekega verskega cilja, npr. postavitve cerkve, šole; posredni pa tisti, ki niso neposredno naravnani na glavne cilje, npr. dajatve. Pri tem pa ostane v veljavi, kar pravi koncil, namreč »uživanju nekaterih pravic, čeprav zakonito pridobljenih, se bo (Cerkev) celo odrekla, kjer se bo videlo, da je zaradi njihove uporabe

²³ »Nameni, ki so ji lastni, pa so predvsem: opravljanje božje službe, dostojno vzdrževanje klerikov in drugih služabnikov, opravljanje del svetega apostolata in krščanske dobroteljnosti, predvsem do ubogih« (kan. 1254, § 2 ZCP 1983).

²⁴ Prim. kann. 1495 § 1; 1496 ZCP 1917.

²⁵ D 17.

²⁶ Prav tam.

²⁷ »Zato Cerkev sama uporablja časne reči, kolikor to zahteva njeno posebno poslanstvo« CS 76.

²⁸ »Cerkevno premoženje v ožjem pomenu besede... naj vedno določajo za tiste namene, zaradi katerih sme Cerkev imeti časne dobrine« (D 17).

postala dvomna iskrenost njenega pričevanja, ali da nove okoliščine zahtevajo drugačno ureditev«. ²⁹

b) Potrebnost ali nepotrebnost časnih dobrin je odločujoč kriterij za legitimnost lastnine časnih dobrin v območju Cerkve. Presoja mora biti vedno konkretna glede na kraj in čas, v katerem se določena cerkvena institucija nahaja in deluje.

c) Povezanost časnih dobrin s končnim ciljem, ki ga Cerkev ima, ne le da izključuje lastnino tistih dobrin, ki s tem ciljem niso povezane, pač pa tudi zahteva skrajno racionalno ravnanje s temi dobrinami.

č) Cerkev sama ima pravico razsojati, kateri so tisti cilji, ki so ji lastni in katere so tiste dejavnosti, ki so potrebne, da te cilje doseže. Prav tako ima Cerkev naravno pravico, ki je neodvisna od vplivov svetne oblasti, da določi kvaliteto in kvantiteto dobrin, ki jih potrebuje za dosego svojih lastnih ciljev, ki v različnih okoliščinah narekujejo različno ravnanje. Koncil zato poudarja, »da je duh uboštva in ljubezni vendar slava in pričevanje Cerkve«. ³⁰

1.4 Četrto pravilo: Subjekti, ki morejo imeti pravico nad časnimi dobrinami so v Cerkvi vse pravne osebe - javne ali zasebne³¹

Ti subjekti imajo v pravem pomenu lastninsko pravico »dominium« nad dobrinami, ki so si jih zakonito pridobili. Pravna sposobnost in sposobnost delovanja so za vsakega izmed teh subjektov natančneje določene z zakonikom in z lastnimi statuti (npr. za redovnike z redovnimi konstitucijami); ³² vendar pa vedno velja pravilo »sub suprema auctoritate Romani Pontificis«, ³³ kateremu gre po prvenstvu vodstva vrhovno upraviteljstvo in oskrbnništvo vsega cerkvenega premoženja. ³⁴

Imovinsko pravo Cerkve je torej zasnovano na posameznih subjektih, ki so pravne osebe in pravni nosilci lastništva. Nekateri so v pripravi koncila zahtevali, naj bodo dobrine v škofiji skupne. ³⁵ V tej zvezi se v predloženih shemah pojavi formula, s katero se močno priporoča, da bi se dobrine v Cerkvi upravljale po vzoru prve Cerkve. ³⁶ Ta način

²⁹ CS 76.

³⁰ CS 88.

³¹ »Vesoljna Cerkev in apostolski sedež, delne Cerkve in katerakoli druga javna ali zasebna pravna oseba so po pravni določbi sposobni pridobivati, imeti, upravljati in odtujevati premoženje« (kan. 1255 ZCP 1983).

³² Prim. kan. 1256 ZCP 1983.

³³ Prav tam.

³⁴ Prim. kan. 1273 ZCP 1983.

³⁵ Prim. *Acta et documenta Concilio Oecumenico Vaticano II apparendo*, series I, appendix voluminis II, pars II, Tipis polyglottis vaticanis, 1961, 561.

³⁶ *Sacrosanctum Oecumenicum Concilium Vaticanum II*, schema decreti De ministero et vita presbyterorum, 1965, fascicolo C, p. 66.

uprave časnih dobrin pa na koncilu ni bil sprejet, ker je vzor jeruzalemske Cerkve nekaj posebnega in značilnega za prakrščansko Cerkev in ne nekaj, kar bi moralo biti merodajno za poznejši čas.³⁷ Zato je v praksi po mnenju koncilskih očetov popolna skupnost dobrin nemogoča (citirani fascikel).

Delitev premoženja glede na posamezne pravne osebe izključuje možnost skupne uprave premoženja. Ali lahko govorimo o cerkvenem premoženju?

V samem pojmu premoženja obstajata dva vidika, objektivni in subjektivni: po eni strani govorimo o materialnem množtvu (skupek ekonomskih odnosov) in subjektivni enosti (moje ali tvoje premoženje). V tem pomenu ima vsaka pravna oseba v Cerkvi svoje premoženje.

Z druge strani je mogoče ostvariti drugačno idejo: idejo o enosti cerkvenega premoženja, ki jo dosežemo s pomočjo enotnega kanonskoprnega sistema in preko ciljev, ki jih Cerkev ima in ki so za vso Cerkev isti; prav tako je tudi ureditev premoženja v vsej Cerkvi enotna. In ne nazadnje lahko govorimo o enem cerkvenem premoženju zaradi vodstva nad premoženjem vse Cerkve, ki gre rimskemu papežu. Tako torej lahko govorimo o premoženju Cerkve.

Na enak način moremo analogno sklepati na nižjih ravneh v Cerkvi. Če pogledamo področje posameznih škofij, moremo kljub upravništvu posameznih subjektov nad premoženjem, ki jim pripada (škofijska menza, stolni kapitelj, nadarbine, semenišče) govoriti o enem samem škofijskem premoženju. Prav tako tudi na področju župnije. Posamezne pravne osebe so le upravniki tega enega premoženja na posameznem nivoju.

1.5 Peto pravilo: posebno mesto in ureditev znotraj patriomonalnega kanonskoprnega sistema ima t.i. cerkveno premoženje - premoženje, ki pripada javnim pravnim osebam³⁸

Velike spremembe uvaja novi Zakonik na vseh področjih z delitvijo pravnih oseb v zasebne in javne.³⁹

³⁷ Prim. Apd 3,23 s.s.

³⁸ »Javne pravne osebe so skupnost oseb ali stvari, ki jih ustanovi pristojna cerkvena oblast, da v določenih jim mejah v imenu Cerkve opravljajo lastno zaupano službo v javni blagor po določbi pravnih predpisov; druge pravne osebe so zasebne. Javnim pravnim osebam se ta osebnost podeli ali po samem pravu ali s posebnim odlokom pristojne oblasti, ki jo izrecno podeli; zasebnim pravnim osebam se podeli ta osebnost le s posebnim odlokom pristojne oblasti, ki jim osebnost izrecno podeli« (kan. 116, § 1-2 ZCP 1983).

³⁹ Kan. 116, §1-2 ZCP 1983).

Obe vrsti pravnih oseb morata biti ustanovljeni s posredovanjem pristojne cerkvene oblasti, le da javne pravne osebe delujejo »nomine Ecclesiae« in »intuiti boni publici«. Zato so akti teh pravnih oseb na nek način akti same Cerkve. Javnost takšne pravne osebe torej veča njen pomen v kanonskoprnem sistemu, po drugi strani pa ji daje tudi večjo odgovornost pri njenem delovanju.

Iz zgoraj povedanega postaja razvidno, da daje Cerkev večji pomen ureditvi in funkciji takšnih pravnih oseb predvsem zaradi večjega pomena, ki ga imajo v Cerkvi. Prav zaradi tega daje zakonik samo premoženju javnih pravnih oseb značaj »cerkvenega premoženja«. ⁴⁰

V nasprotju z zgoraj opisanim cerkvenim premoženjem pa lastnina privatne pravne osebe (npr. tista, ki ima za svoj cilj opravljanje maš za dušni blagor pokojnih članov posamezne družine) nima značaja cerkvenega premoženja.

Prav tako nimajo značaja cerkvenega premoženja lastnine posameznikov v Cerkvi: laikov, redovnikov ali duhovnikov.

Izhajajoč prav iz pojma javne pravne osebe, lahko dākan. 1258 ZCP 1983 pojmu »Cerkev« zelo širok pomen, kadar gre za njegovo povezavo s V. knjigo Zakonika; ne pomeni samo vesoljne Cerkve, pač pa, začeniši z apostolskim sedežem, tudi vsako drugo javno pravno osebo v Cerkvi.

2. Škofijski gospodarski svet

Kot smo že razložili, ima Cerkev naravno pravico imeti in upravljati premoženje za doseg ciljev, ki jih ji je zaupal Gospod. Tako Cerkev svojega premoženja nima zgolj zato, da ga ima, pač pa je to premoženje strogo namensko. Da more Cerkev s tem premoženjem upravljati tako, kot je določeno, Zakonik cerkvenega prava iz leta 1983 določa, da mora biti v vsaki škofiji ustanovljen gospodarski svet, ki škofu ordinariju z nasveti pomaga pri upravi premoženja. Pri tem naj povemo, da zakonik v sklopu kanonov, ki se nanašajo na gospodarski svet, govori tudi o škofijskem ekonomu, ki je s tem svetom kot upravnik škofijskega premoženja tesno povezan. Gospodarski svet je zborna telo, ekonom pa posameznik, ki ima pri upravi škofijskega premoženja predvsem izvršne naloge. ⁴¹

Sestavo in delovanje gospodarskega sveta določajo kann. 492 in 493 ZCP 1983. Natančnejše določbe za sestavo in delovanje pa statut,

⁴⁰ Prim. kan. 1257 ZCP 1983.

⁴¹ »Nova proponuntur praescripta de constituendo Consilio a rebus oeconomicis atque de oeconomio dioecesis. Consilio committenda est directio rei oeconomicae, oeconomio vero exsecutio« (*Communicationes* 5 (1973), 228).

ki ga mora vsak gospodarski svet imeti in po katerem to zborna telo deluje.⁴²

II. Vat. koncil je večkrat poudaril vzajemno odgovornost za izvrševanje poslanstva, ki ga ima Cerkev v svetu. Morda je prav pri upravi premoženja prisotnost laikov-strokovnjakov posebej dobrodošla, kar je moč zaslediti tudi v veljavni zakonodaji. Materialne dobrine in njihovo upravljanje predstavlja in predpostavlja znanja na področju ekonomskih in civilnopravnih znanosti. V teh so izvedeni predvsem verniki laiki, ki so zato na poseben način povabljeni, da sodelujejo v gospodarskih svetih, tako na ravni škofij kot tudi na ravni župnij.

Pri tem, ko bomo razložili sestavo in delovanje škofijskega gospodarskega sveta, kakor ga določa Zakonik cerkvenega prava iz leta 1983, se bomo ozirali tudi na Statut gospodarskega sveta Nadškofije Ljubljana, ki bo služil kot primer praktičnih rešitev splošne zakonodaje v neki delni Cerkvi.

2.1 Ustanovitev in sestava škofijskega gospodarskega sveta

Kan. 492 ZCP 1983, ki uvede materijo v zvezi z gospodarskim svetom, pravi, da ta svet, ki mu predseduje krajevni škof, sestavljajo vsaj trije verniki.⁴³ Zakonik torej govori o vernikih, ki so lahko kleriki ali laiki, moški ali ženske. Pogoj, da so s strani krajevnega škofa imenovani v gospodarski svet torej ni pripadnost kleriškemu stanu, pač pa poleg neoporečnosti v življenju na splošno, predvsem to, da so izvedenci na področju ekonomije ali civilnega prava. Uprava premoženja je namreč v sodobnem svetu kompleksno področje, ki zahteva visoko usposobljene strokovnjake, kar omenjeni kanon s svojim določilom upošteva.

Gospodarski svet ima svetovalno vlogo in lahko odloča le po posebnem škofovem mandatu. Pri tem naj poudarimo, da je glavni upravitelj premoženja delne Cerkve krajevni škof, kar izhaja iz njegove apostolske službe, ki jo opravlja. V posebnem primeru lahko pooblasti gospodarski svet, da o določeni zadevi odloči na način, ki je obvezujoč brez

⁴² Gospodarski svet Nadškofije Ljubljana ima svoj statut z dne 28. avgusta 2002.

⁴³ »V posameznih škofijah naj se ustanovi gospodarski svet, ki mu predseduje krajevni škof sam ali njegov pooblaščenec in ga sestavljajo vsaj trije verniki, ki so res izvedenci v gospodarskih zadevah in tudi v civilnem pravu, se odlikujejo po neoporečnosti in jih imenuje škof« (kan. 492, §1 ZCP 1983).

»V skladu s kann. 492 in 493 ZCP 1983 je ustanovljen Gospodarski svet Nadškofije Ljubljana, ki deluje po določilih ZCP 1983, posebej njegove V. knjige. Prav tako pri svojem delovanju upošteva določila območnega prava, ki je izvedeno iz smernic Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem in določil krajevnega škofa« (*Statut Gospodarskega sveta Nadškofije Ljubljana* (SGS) z dne 28. 8. 2002, čl. 1.

škofove posebne potrditve. V vseh ostalih primerih je funkcija gospodarskega sveta svetovalna.⁴⁴

V Direktoriju za pastoralno službo škofov *Ecclesiae imago* je določeno, naj krajevni škof skrbi in tako vzgaja vernike, da bodo čutili kot dolžnost sodelovati pri zadevah Cerkve. Prav v zadevah časnih dobrin, ki jih Cerkev potrebuje za doseg svojih ciljev, naj bo ta odgovornost vidno izražena. Verniki namreč živijo v svetu in tam opravljajo svoje službe v skladu s poslanstvom in pridobljeno izobrazbo. S tem bogastvom naj pomagajo tudi Cerkvi pri opravljanju njenega poslanstva.⁴⁵

Iz dikcije kan. 492, §1 ZCP 1983 je razvidno, da ustanovitev gospodarskega sveta ni dana krajevnemu škofu na prosto izbiro, pač pa je obvezna. Noben škof torej ne more sebe imeti za izvzetega od tega določila. To določilo pomeni logično izpeljavo tistega, kar smo zapisali že zgoraj, da je namreč uprava cerkvenega premoženja izredno občutljiva zadeva in da je potrebno k temu poslu pritegniti strokovnjake s področja ekonomske in civilnopravne stroke. Za delno Cerkev ne velja določilo, ki ga lahko apliciramo v primeru javnopravnih oseb v Cerkvi; te smejo imeti namesto gospodarskega sveta zgolj po dva svetnika za ekonomske zadeve. V primeru delne Cerkve je svet kot kolektivni organ zapovedan.⁴⁶ Seveda ima gospodarski svet lahko več članov, skladno s potrebami in širino gospodarskih poslov posamezne škofije.⁴⁷

2.2 Pogoji za članstvo v škofijskem gospodarskem svetu in trajanje mandata

Kanon kot možne člane vključuje vse vernike, tako klerike kakor tudi laike, moške ali ženske. Kandidati za člane pa morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- morajo biti strokovnjaki na gospodarskem področju oziroma na področju civilnega prava, ker gre za tehnično telo, ki se ukvarja z gospodarskimi zadevami;
- odlikovati jih mora tudi osebno poštenje, kar jim daje potrebno verovnost, da bodo pošteno ravnali tudi s cerkvenim premoženjem.⁴⁸

⁴⁴ »Gospodarski svet ima nalogo svetovanja, nadzora in usmerjanja uprave časnih dobrin Nadškofije Ljubljana.

⁴⁵ V skladu z določili ZCP in v duhu istega zakonika ima posvetovalni značaj« SGS, čl. 2.

⁴⁶ Prim. *Ecclesiae imago*, 133, v: *Enchiridium Vaticanum* 4, 2151.

⁴⁷ »Hoc Consilium constare debet tribus saltem personis, clericis aut laicis« (*Communicationes*, 5 (1973), 229).

⁴⁸ »Gospodarski svet ima pet članov. Izmed vernikov nadškofije jih imenuje nadškof za dobo petih let z možnostjo ponovnega imenovanja« (SGS, čl. 4.

⁴⁸ Prim. kan. 492, § 1 ZCP 1983.

Poleg v kanonu naštetih pogojev je iz samega duha cerkvenopravne zakonodaje razvidno, da morajo imeti člani škofijskega gospodarskega sveta tudi cerkvenostni čut. Se pravi, izostren čut za poslanstvo, ki ga Cerkev opravlja v svetu in za kar ima nenazadnje pravico imeti in uporabljati materialno premoženje. S tem potrebnim čutom bodo mogli člani sveta pravilno odločati o njegovem upravljanju in svetovati izdatke, ki jih narekujejo dejavnosti Cerkve, ki so skladne z njenim poslanstvom. V Cerkvi velja načelo, da je treba upravljati premoženje v duhu »dobrega hišnega gospodarja« (boni patrisfamilias).

Gospodarskemu svetu predseduje krajevni škof ali njegov pooblaščenec. Da posameznim sejam lahko predseduje škofov pooblaščenec, je razumljivo iz praktičnih razlogov, saj bi krajevni škof zaradi kompleksnosti poslanstva težko sam predsedoval vsem sejam najrazličnejših svetov v lastni škofiji.

Člani gospodarskega sveta so imenovani za določen čas, se pravi za dobo petih let. Smejo pa biti ponovno imenovani. Kolikokrat so lahko ponovno imenovani, ni določeno, zato lahko trdimo, da posamezne članke v skladu z njihovo strokovnostjo in uporabnostjo v svetu škof imenuje za poljubno število mandatov.⁴⁹ S tem je omogočena tudi potrebna kontinuiteta pri delu sveta.

Pri imenovanju članov je krajevni škof popolnoma svoboden, upoštevati mora le prisotnost kvalitet, ki jih zahteva zakonik v duhu službe, ki jo bodo opravljali. Seveda bo pri tem pozoren na to, da bo izbral takšne vernike, da bo mogel tudi po človeški plati z njimi čim bolj plodno sodelovati. Ker gre v tem primeru za svet, ki bo obravnaval občutljive in tudi pomembne stvari za življenje škofije, je prav, da se škof o kandidatih pred imenovanjem posvetuje z zborom svetovalcev in z drugimi člani škofijske kurije, ki tam opravljajo odgovorne naloge.

Da bi bil vnaprej odstranjen kakršen koli sum o privatnih interesih v zvezi z upravo cerkvenega premoženja, Zakonik določa, da v gospodarskem svetu ne smejo biti osebe, ki so s škofom v krvnem sorodstvu ali v svaštvu do četrtega kolena.⁵⁰ Morda se zdi to določilo strožje od

---

»Člani gospodarskega sveta morajo biti izvedeni v gospodarskih zadevah in v zadevah civilnega in cerkvenega prava. Odlikovati jih mora neoporečno življenje in izraziti čut za pravičnost« (SGS, čl. 5, 1. odst.).

⁴⁹ »Člani gospodarskega sveta se imenujejo za dobo petih let, a jih je po preteku tega časa mogoče imenovati še za druga petletja« (kan. 492, § 2 ZCP 1983).

»Gospodarski svet ima pet članov. Izmed vernikov nadškofije jih imenuje nadškof za dobo petih let z možnostjo ponovnega imenovanja« (SGS, čl. 4).

⁵⁰ »V gospodarskem svetu ne smejo biti osebe, ki so v sorodstvu s škofom do četrtega kolena krvnega sorodstva ali svaštva« (kan. 492, § 3 ZCP 1983). »Člani gospodarskega sveta ne smejo biti osebe, ki so v sorodstvu z nadškofom do četrtega kolena krvnega sorodstva ali svaštva« (SGS, čl. 5, 3. odst.).

tistega, ki ga prinaša kan. 478, §2 ZCP 1983, ki govori o generalnem in škofovih vikarjih. Tam je rečeno, da ti ne smejo biti s škofom v sorodu do četrtega kolena.⁵¹ V tem primeru namreč svaštvo ni mogoče, ker so generalni in škofovi vikarji lahko izključno le duhovniki ali škofje, ki so dolžni živeti v celibatu.

2.3 Naloge škofijskega gospodarskega sveta

Zakonik cerkvenega prava obravnava upravo cerkvenega premoženja v V. knjigi, kjer je tudi največ nalog, ki zadevajo funkcijo škofijskega gospodarskega sveta. Vendar je treba reči, da določbe v zvezi s premoženjem vsebujejo tudi posamezni kanoni drugih knjig zakonika, kakor je potrebno v skladu z materijo, ki jo obravnavajo. Zato je za pravilno delovanje sveta potrebno vzeti v obzir celotno materijo Zakonika in predvsem duha nove zakonodaje, ki se inspirira v nauku drugega vatikanskega koncila. Iz povedanega je nadvse primerno, da je v gospodarskem svetu tudi oseba, ki je strokovno usposobljena na področju cerkvenega prava. Pri sami sestavi novega zakonika je bilo veliko govora o tem, kako celotno materijo v zvezi s premoženjem vključiti v eno samo knjigo. Ker bi to predstavljalo skorajda nepremagljive pravno tehnične zaplete, se zakonodajalec za to ni odločil. V. knjiga torej prinaša srž zakonodaje o cerkvenem premoženju in njegovem upravljanju, upoštevati pa je treba tudi vse druge določbe v zvezi s premoženjem, ki se nahajajo v drugih delih zakonika.

Upoštevajoč celostnost materije, ima gospodarski svet naslednje pristojnosti:

1. Postaviti novega škofijskega ekonoma, če je ta izbran za škofijskega upravitelja, ker službi nista združljivi.⁵²

2. Vsako leto po navodilih krajevnega škofa pripravi predračun prihodkov in izdatkov, ki so za tekoče leto predvideni za skupno upravo škofijskega premoženja in po izteku leta potrditi bilanco prihodkov in izdatkov, ki jo pripravi in predloži škofijski ekonom.⁵³

3. Določi način upravljanja škofijskega premoženja, za katero skrbi ekonom.⁵⁴

4. Preuči letne bilance, ki jih vsi upravniki premoženja, tako kleriki kot laiki, ki so pod oblastjo krajevnega škofa, temu predložijo.⁵⁵

⁵¹ »Služba generalnega in škofovega vikarja ne more biti združena s službo kanonika penitenciarija niti izročena škofovim sorodnikom do četrtega kolena (kan. 478, § 2 ZCP 1983).

⁵² Prim. kan. 432, § 2 ZCP 1983; SGS, čl. 11, tč. 1.

⁵³ Prim.kann. 493; 494, § 4 ZCP 1983; SGS, čl. 11, tč. 2.

⁵⁴ Prim. kan. 494, § 4 ZCP 1983; SGS, čl. 11, tč. 3.

⁵⁵ Prim. kan. 1287, § 1 ZCP 1983; SGS, čl. 11, tč. 4.

2.4 Primeri, v katerih se krajevni škof mora posvetovati z gospodarskim svetom

1. Preden imenuje škofijskega ekonoma.⁵⁶
2. Preden naloži javnim pravnim osebam, ki so pod njegovo oblastjo, zmeren, njihovim dohodkom ustrezen davek; prav tako kadar v veliki sili naloži izredno in zmerno dajatev drugim fizičnim in pravnim osebam.⁵⁷
3. Preden izvrši dejanja pri upravnih poslih, ki so za gospodarsko stanje škofije pomembnejši.⁵⁸
4. Preden pred časom umakne škofijskega ekonoma.⁵⁹
5. Preden določi dejanja, ki presegajo mejo in način redne uprave, če v statutih ta niso opredeljena.⁶⁰
6. Preden določi način varovanja gotovine ali premičnin, ki so namenjene pobožni ustanovi.⁶¹
7. Preden zmanjša naložena bremena pobožne ustanove, če brez krivde upraviteljev zaradi zmanjšanja dohodkov ali iz kakega drugega razloga opravljanje teh postane nemogoče.⁶²

2.5 Primeri, v katerih mora krajevni škof pridobiti soglasje gospodarskega sveta

1. Za tista dejanja uprave, ki takšno privolitev zahtevajo v skladu z določili splošnega prava ali iz določil ustanovne listine.⁶³
2. Pri odtujitvi škofijskega premoženja.⁶⁴
3. Preden dovoli odtujitev premoženja v mejah najnižje in najvišje vsote, ki jo je določila SŠK.⁶⁵
4. Preden se prosi za dovoljenje apostolskega sedeža, če gre za odtujitev stvari, katerih vrednost presega najvišjo vsoto ali za stvari, ki so podarjene Cerkvi iz zaobljube ali dragocene umetnine ali starine.⁶⁶

⁵⁶ Prim. kan. 494, § 1 ZCP 1983; SGS, čl. 12, tč. 1.

⁵⁷ Prim. kan. 1263 ZCP 1983; SGS, čl. 12, tč. 2.

⁵⁸ Prim. kan. 1277 ZCP 1983; SGS, čl. 12, tč. 3.

⁵⁹ Prim. kan. 494, § 2 ZCP 1983; SGS, čl. 12, tč. 4.

⁶⁰ Prim. kan. 1281 ZCP 1983; SGS čl. 12, tč. 5.

⁶¹ Prim. kan. 1305 ZCP 1983; SGS čl. 12, tč. 6.

⁶² Prim. kan. 1310 ZCP 1983; SGS čl. 12, tč. 7.

⁶³ Prim. kan. 1277 ZCP 1983; SGS čl. 13, tč. 1.

⁶⁴ Prim. kan. 1292, § 1 ZCP 1983; SGS čl. 13, tč. 2.

⁶⁵ Prim. kan. 1292, § 1 ZCP 1983; *Sporočila* 1 (1999), 5; SGS čl. 13, tč. 3.

⁶⁶ Prim. kan. 1292, § 2 ZCP 1983; SGS čl. 13, tč. 4.

3. Dolžnosti članov gospodarskega sveta

Svoje dolžnosti so člani gospodarskega sveta dolžni opravljati v skladu s temeljno filozofijo tega premoženja, kakor jo opiše kan. 1282 ZCP 1983.⁶⁷ Svojo službo torej opravljajo v imenu Cerkve, kar pomeni, da morajo pri upravi njenega premoženja skrbeti, da se bo to uporabljalo na način in za tiste namene, ki so Cerkvi lastni. Uprava cerkvenega premoženja, njegovo pridobivanje in trošenje imajo torej drugačna izhodišča, kot če bi upravljali s premoženjem svetne ustanove, kjer gre predvsem za ekonomske interese lastnikov. Cerkev svoje premoženje, kot smo že povedali, ima in upravlja za doseganje zgolj cerkvenostnih ciljev.

Člani gospodarskega sveta morajo torej:

1. svoje naloge opravljati v imenu Cerkve in skladno z določili cerkvenega prava;⁶⁸

2. s prisego morajo jamčiti za doslednost pri svojem delu;⁶⁹

3. ne smejo samovoljno zapustiti zaupane jim službe.⁷⁰

4. Statut gospodarskega sveta Nadškofije Ljubljana

1. člen

V skladu s kann. 492 in 493 ZCP 1983 je ustanovljen Gospodarski svet Nadškofije Ljubljana, ki deluje po določilih ZCP 1983, posebej njegove V. knjige. Prav tako pri svojem delovanju upošteva določila območnega prava, ki je izvedeno iz smernic Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem in določil krajevnega škofa.

2. člen

Gospodarski svet ima nalogo svetovanja, nadzora in usmerjanja uprave časnih dobrin Nadškofije Ljubljana.

V skladu z določili ZCP in v duhu istega zakonika ima posvetovalni značaj.

3. člen

Gospodarski svet v imenu nadškofa skrbi za pravilnost uprave vsega premoženja, ki spada pod nadškofovo oblast in odgovornost.

Člani

4. člen

Gospodarski svet ima pet članov. Izmed vernikov nadškofije jih imenuje nadškof za dobo petih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

⁶⁷ »Vsi, kleriki in laiki, ki imajo iz zakonitega naslova delež pri upravi cerkvenega premoženja, morajo svojo službo opravljati v imenu Cerkve, po določbi prava« (kan. 1282 ZCP 1983).

⁶⁸ Prim. kan. 1282 ZCP 1983.

⁶⁹ Prim. kan. 1283, št. 1 ZCP 1983; SGS čl. 6, odst. 2.

⁷⁰ Prim. kan. 1289 ZCP 1983.

5. člen

Člani Gospodarskega sveta morajo biti izvedeni v gospodarskih zadevah in v zadevah civilnega in cerkvenega prava. Odlikovati jih mora po neoporečno življenje in izraziti čut za pravičnost.

Člani Gospodarskega sveta ne smejo biti osebe, ki so v sorodstvu z nadškofom do četrtega kolena krvnega sorodstva ali svaštva.

Škofijski ekonom ne more biti član Gospodarskega sveta, ima pa v svetu mesto opazovalca. Prisoten je na vseh sejah, da je ohranjena vez med izvršno in svetovalno razsežnostjo uprave premoženja Nadškofije in njej podrejenih pravnih oseb. Ne udeležuje se seje, na kateri člani Gospodarskega sveta razpravljajo o letnem finančnem poročilu, ki ga je dolžan predložiti sam.

6. člen

Pred nastopom službe morajo člani Gospodarskega sveta v skladu s kan. 1283, tč. 1 ZCP 1983 pred ordinarijem priseči, da bodo svojo službo vestno opravljali.

Člani sveta morajo v skladu s kan. 1282 ZCP 1983 svoje naloge opravljati v imenu Cerkev in po določbi prava.

Člani sveta po določbi kan. 1289 ZCP 1983 službe ne smejo samovoljno zapustiti.

Vodstvo

7. člen

Seje Gospodarskega sveta vodi nadškof po svojem pooblaščenju, ki je po posebnem mandatu eden izmed članov Gospodarskega sveta.

Pooblaščenec sklicuje seje sveta in skrbi za izdelavo zapisnika, ki ga z nadškofom soprodiše.

Seje

8. člen

Seje Gospodarskega sveta so praviloma enkrat mesečno, po potrebi pa tudi večkrat.

Seje sklicuje predsedujoči, ki po predhodni uskladitvi z nadškofom članom razpošlje vabila z dnevnim redom.

Kadar svet razpravlja o zelo važnih ali strateških vprašanih ekonomske politike nadškofije, se seje udeleži in ji predseduje nadškof. Redno so to vsa vprašanja, ki se nanašajo na kvalificirano upravo cerkvenega premoženja nadškofije.

9. člen

Seja je sklepčna, kadar so navzoči vsaj trije člani sveta. Na seji mora biti obvezno prisoten predsedujoči. Kadar seji zaradi pomembnosti argumenta v razpravi predseduje nadškof, morajo biti navzoči vsi člani sveta.

10. člen

Sklepe svet sprejema z večino glasov navzočih članov.

Naloge

11. člen

Gospodarski svet je pristojen:

1. da postavi novega škofijskega ekonoma, če je ta izbran za škofijskega upravitelja, ker službi nista združljivi (kan. 423, §2 ZCP 1983);

2. da vsako leto po navodilih nadškofa pripravi predračun prihodkov in izdatkov, ki so za tekoče leto predvideni za skupno upravo škofijskega premoženja in tudi da po izteku leta potrdi bilanco prihodkov in izdatkov, ki jo pripravi in predloži škofijski ekonom (kann. 493; 494, §4 ZCP 1983);

3. da določi način upravljanja škofijskega premoženja, za katero skrbi ekonom (kan. 494, §4 ZCP 1983);

4. da preuči letne bilance, ki jih vsi upravniki premoženja, tako kleriki kot laiki, ki so pod oblastjo krajevnega škofa, temu predložijo (kan. 1287, §1 ZCP 1983).

12. člen

Krajevni škof se mora z Gospodarskim svetom posvetovati:

1. preden imenuje škofijskega ekonoma (kan. 494, §1 ZCP 1983);

2. preden naloži javnim pravnim osebam, ki so pod njegovo oblastjo, zmeren, njihovim dohodkom ustrezen davek; prav tako kadar v veliki sili naloži izredno in zmerno dajatev drugim fizičnim in pravnim osebam (kan. 1263 ZCP 1983);

3. preden izvrši dejanja pri upravnih poslih, ki so za gospodarsko stanje škofije pomembnejši (kan. 1277 ZCP 1983);

4. preden predčasno umakne škofijskega ekonoma (kan. 494, §2 ZCP 1983);

5. preden določi dejanja, ki presegajo mejo in način redne uprave, če v statutih ta niso opredeljena (kan. 1281, §2 ZCP 1983);

6. preden določi način varovanja gotovine ali premičnin, ki so namenjene pobožni ustanovi (kan. 1305 ZCP 1983);

7. preden zmanjša naložena bremena pobožne ustanove, če brez krivde upravitelj zaradi zmanjšanja dohodkov ali iz kakega drugega razloga opravljanje teh postane nemogoče.

13. člen

Krajevni škof mora pridobiti soglasje Gospodarskega sveta:

1. za tista dejanja uprave, ki takšno privolitev zahtevajo v skladu z določili splošnega prava ali iz določil ustanovne listine (kan. 1277 ZCP 1983);

2. pri odtujitvi škofijskega premoženja (kan. 1292, §1 ZCP 1983);

3. preden dovoli odtujitev premoženja v mejah najnižje in najvišje vsote, ki jo je določila SŠK (kan. 1292, §1 ZCP 1983; Sporočila 1 (1999, 5);

4. preden prosi za dovoljenje Apostolski sedež, če se lahko odtuji stvari, katerih vrednost presega najvišjo vsoto ali stvari, ki so podarjene Cerkvi iz zaobljube, ali dragocene umetnine ali starine (kan. 1292, §2 ZCP 1983).

Nagrajevanje

14. člen

Člani Gospodarskega sveta za svoje delo prejemajo sejnine, katerih višino določi nadškof.

Prehodne določbe

15. člen

Z uveljavitvijo tega statuta prenehajo veljati vse območne določbe, ki so kakorkoli opredeljevale funkcijo Gospodarskega sveta.

16. člen

Ta statut stopi v veljavo, ko ga je potrdil ljubljanski nadškof in metropolit.

Sklep

Drugi vatikanski koncil je posebej naročil, naj bo v prihodnje sodelovanje klerikov in laikov bolj intenzivno. Takšno sodelovanje se je uveljavilo na različnih področjih. Eno izmed teh je tudi uprava cerkvenega premoženja. Zakonik cerkvenega prava iz leta 1983 naroča, da mora vsaka škofija imeti gospodarski svet, ki škofu pomaga pri upravi škofijskega premoženja in premoženja njemu podrejenih pravnih oseb.

Uprava premoženja od upravnikov zahteva potrebno znanje na področju ekonomskih ved in tudi civilnega prava, saj je delna Cerkev dolžna pri finančnih transakcijah upoštevati tudi določila civilnega prava tako, da so vsi pravni posli veljavni tudi na civilnopravnem področju. Člani škofijskega gospodarskega sveta morajo biti verniki (kleriki ali laiki), ki jih poleg osebnega poštenja in življenja v skladu s krščanskimi vrednotami odlikuje tudi znanje na področju ekonomije ali civilnega prava. Upravo cerkvenega premoženja je seveda treba opravljati skladno z določili splošnega in območnega cerkvenega prava, zato je prav, da je v tem svetu tudi strokovnjak s področja cerkvenega prava, čeprav sam zakonik tega ne omenja.

Člani gospodarskega sveta se morajo pri svojem delu držati splošnega načela, da za to premoženje skrbijo v smislu »skrbnega gospodarja«. Cerkevno premoženje ima posebno namembnost in ni samo sebi namen. Cerkvenostni cilji tega premoženja so navedeni tako v Zakoniku cerkvenega prava kot tudi v drugih dokumentih Cerkve. Pri tem se je treba držati temeljnega poslanstva, ki ga Cerkev opravlja po Gos-

podovem naročilu. Cerkev ima pravico do premoženja le, kolikor to služi njenemu temeljnemu poslanstvu.

V naši razpravi smo pokazali na teološke temelje premoženja v Cerkvi in njegove uporabe. Posebej smo se dotaknili funkcije gospodarskega sveta, njegove sestave in delovanja v korist delne Cerkve. Pri tem smo kot praktično izhodišče vzeli za primer Statut gospodarskega sveta Nadškofije Ljubljana, ki uveljavlja zahtevane principe v upravljanju cerkvenega premoženja v skladu z duhom in navodili, ki jih Cerkev daje za to področje.

Povzetek: Borut Košir, Uprava cerkvenega premoženja in škofijski gospodarski svet

uprava cerkvenega premoženja zahteva posebno skrb. Cerkev ima premoženje zato, da z njim dosega cerkvenostne cilje, zato ne sme dajati videza, da hoče biti Cerkev bogata. Da se premoženje pravilno upravlja in uporablja skladno z nameni, katerim naj služi, Zakonik cerkvenega prava naroča, da mora biti v vsaki škofiji ustanovljen gospodarski svet. Ta škofu svetuje pri upravljanju premoženja. Člani gospodarskega sveta morajo biti izvedenci na področju ekonomije in civilnega prava. Imenovani so za dobo petih let, njihov mandat pa se lahko poljubnokrat podaljša. Škof se je v primerih, ki jih določa pravo, dolžan z gospodarskim svetom posvetovati, v nekaterih primerih pa mora pridobiti njegovo soglasje. Člani gospodarskega sveta so lahko verniki kleriki ali laiki. Predvsem laiki so na ta način povabljeni, da s svojim znanjem in pripravljenostjo pomagajo Cerkvi pri doseganju ciljev, ki jih je dolžna uresničevati po Gospodovem naročilu.

Ključne besede: premoženje; cerkveno premoženje; vernik; klerik; laik; izvedenec; gospodarski svet; zakonik cerkvenega prava; lastni statut; škofijski ekonom; cerkveno pravo; civilno pravo; namembnost premoženja.

Summary: Borut Košir, Administration of Ecclesiastical Goods and Diocesan Finance Committee

The administration of ecclesiastical goods requires special care. The Church owns property in order to achieve ecclesiastical goals, therefore it must not give the impression of wanting to be a rich Church. In order to administer the goods in a proper manner and use them in accordance with the purposes they are meant to serve, the Code of Canon Law stipulates that in each diocese a finance committee is to be established. This committee advises the bishop on administration of the goods. The members of the finance committee have to be expert in financial affairs and civil law. They are appointed for five years and

may be appointed for further terms of five years. In cases stipulated by law the bishop is obliged to consult the finance committee and in some cases he must obtain the consent of the finance committee. The members of the finance committee can be faithful clerics or lay persons. Thus, especially the laity are invited to apply their knowledge and willingness in order to help the Church with achieving the goals she is obliged to put into effect as ordered by Jesus Christ.

Key words: property, ecclesiastical goods, the faithful, cleric, lay person, expert, finance committee, Code of Canon Law, own statutes, diocesan financial administrator, church law, civil law, using the goods in accordance with the wishes of the donor.